

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

14 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Widło

SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 czerwca 2023 r. w Warszawie,
skargi kasacyjnej P. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 5 września 2019 r., I ACa 349/18,

w sprawie z powództwa P. w W.

przeciwko A. K. i W. K.

o zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej A. K. kwotę 5.400
(pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód P. z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie solidarnie od A. K. i W. K. kwoty 375 916,32 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych

do nieruchomości położonej w Ł., dla której Sąd Rejonowy w Łomży VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze L.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 26 kwietnia 2016 r. Sąd uwzględnił w całości żądanie pozwu.

Pozwani wniesli sprzeciw od nakazu zapłaty.

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa powód wniósł o:

1. zasądzenie solidarnie od pozwanych W. K. i A. K. na rzecz strony powodowej P. z siedzibą w W. kwoty 167.648,17 wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości położonej w Ł. dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą o numerze L.;

2. zasądzenie od A. K. na rzecz strony powodowej P. z siedzibą w W. kwoty 208.268,15 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do nieruchomości położonej w Ł., dla której Sąd Rejonowy w Łomży VI Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą o numerze L.,

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2018r. Sąd Okręgowy w Łomży zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 167.648,17 zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 maja 2016 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem odpowiedzialności pozwanych A. K. i W. K. do opisanej w pozwie nieruchomości położonej w Ł. oraz zasądził od A. K. na rzecz powoda kwotę 208.268,15 zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 maja 2016r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem odpowiedzialności pozwanej A. K. do opisanej w pozwie nieruchomości położonej w Ł.

Sąd ten ustalił, że w dniu 29 maja 2001 r. w Ł. pomiędzy pozwanym W. K., prowadzącym własną działalność gospodarczą pod nazwą „Przedsiębiorstwo Usługowo-Doradczo-Handlowe [...]” oraz pozwaną A. K. a Bankiem S.A. Oddział w Ł. została zawarta umowa kredytu hipotecznego z przeznaczeniem na cele

mieszkaniowe, na kwotę 171.000 CHF. Oprocentowanie kredytu ustalono w skali rocznej 8,50 % wg zmiennej stopy procentowej. Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału kredytu wraz z odsetkami w 120 ratach miesięcznych. Oprocentowanie kredytu miało być ustalane w oparciu o zmienną stawkę bazową Banku dla kredytów w CHF i odpowiadać stawce bazowej powiększonej o 4,70 punkty procentowe. W dniu zawarcia umowy stawka bazowa wynosiła 3,80% w stosunku rocznym. Do niniejszej umowy zawarto 3 aneksy. Aneksem nr 3 z dnia 29 maja 2001 r. ustalono, że bank udziela kredytu w złotych denominowanego w walucie wymiennej 171.000 CHF na okres 300 miesięcy, od dnia 29.05.2001 r. do dnia 20.05.2026 r., kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami w 300 ratach miesięcznych.

W dniu 24 września 2012 r. powód nabył od Banku S.A. z siedzibą w W. wierzytelność wobec W. K. i A. K. Zobowiązanie pozwanych wynikało z umowy z 29 maja 2001 r. 16 lutego 2007 Sąd Rejonowy Sąd Gospodarczy w Łomży wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego W. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Przedsiębiorstwo Usługowo-Doradczo-Handlowe [...]” w Ł. Bank S.A. z siedzibą w W., zgłosił Sędziemu Komisarzowi swoją wierzytelność z tytułu zawartej umowy kredytu na cele mieszkaniowe z 29 maja 2001 r. z późniejszymi zmianami. Kwota zgłoszonej wierzytelności wyniosła 208.268,15 zł.

Pozwany w toku postępowania upadłościowego uznał dług w wysokości 208.268,15 zł. Pismem z dnia 22 września 2017 r. W. K. zgłosił zarzut potrącenia wierzytelności pieniężnej w kwocie 358.385,20 zł z tytułu zwrotu świadczeń spełnionych pomimo braku podstawy prawnej w związku z nieskutecznością umowy kredytowej w wyniku której zostały spełnione z wzajemną wierzytelnością pieniężną ewentualnie przysługującą powodowi w kwocie 374.404,50 zł. Pismem z dnia 25 września 2017 r. A. K. również zgłosiła zarzut potrącenia wierzytelności do kwoty 16.019,30 zł

Sąd Okręgowy przyjął, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

Na podstawie opinii biegłego Sąd pierwszej instancji stwierdził, że nie da się określić precyzyjnie wysokości pierwotnie udzielonego kredytu w złotych z uwagi na brak „Tabeli kursów walutowych Bank S.A.” z dnia uruchomienia kredytu. Zgodnie z zawartą umową, to według tej tabeli kredyt miał być przewalutowany (kurs kupna dewiz dla CHF w dniu uruchomienia). Ustalił też, że początkowe zadłużenie wyniosłoby 386.648,10 zł.

W odniesieniu do zarzutów pozwanych do sporządzonej opinii biegły podkreślił, że dokumenty znajdujące się w aktach sprawy pozwalają na wyliczenie zadłużenia pozwanych w stosunku do powoda w wysokości żądanej pozwem, nawet przy uwzględnieniu wysokości spłat wskazanych przez pozwanych na kwotę 358.385,20 zł, przy przyjęciu że wypłacona przez bank kwota kredytu wyniosła 374.404,50 zł. Dodał, że wypłacona kwota kredytu stanowi kapitał kredytowy, który w dalszej części spłacany miał być w ratach razem z odsetkami. Ponadto obejmował on również wydatki na obsługę kredytu, tzn. prowizje, opłaty oraz raty kapitałowe. Sąd Okręgowy podzielił w całości wnioski płynące z opinii uznając ją za pełnoprawny dowód w sprawie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji nie potwierdził się zarzut nieważności umowy ze względu na wystąpienie klauzul abuzywnych. W szczególności zwrócił uwagę, że z uwagi na postanowienie umowy kredytowej, wobec wskazania jako stronę kredytobiorców W. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Przedsiębiorstwo Usługowo- Doradczo-Handlowe [...]” oraz A. K., pozwanych nie można uznać za konsumentów w rozumieniu art. 22¹ k.c., a zaciągniętego kredytu jako kredyt konsumencki.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowi art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Podkreślił, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w pieniądzu krajowym.

Wydanym na skutek apelacji pozwanych wyrokiem z 5 września 2019 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku zmienił zaskarżony wyrok poprzez oddalenie powództwa.

Sąd odwoławczy podzielił ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd Okręgowy, jednak wywiódł z nich odmienne konsekwencje prawne.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny nie zgodził się ze stanowiskiem, że pozwani zawierając przedmiotową umowę nie występowali jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika bowiem, że zawierając przedmiotową umowę A. K. nie prowadziła działalności gospodarczej, natomiast kredyt został udzielony na cele mieszkaniowe (zakup nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym, w którym pozwani mieli zamieszkiwać) i nie zostało wykazane, by miał on jakikolwiek związek z prowadzoną przez W. K. działalnością gospodarczą. Z opisu nieruchomości w akcie notarialnym nie wynika, by mógł on służyć pozwanemu do prowadzenia tej działalności. W tym świetle określenie pozwanego w części wstępnej umowy o kredyt jako prowadzącego oznaczoną tam działalność gospodarczą, w sytuacji gdy dalsza treść umowy w żaden sposób nie wskazuje na związek umowy z działaniem przedsiębiorstwa pozwanego, nie pozwala na uznanie, że kredyt został udzielony w związku z tą działalnością gospodarczą. Wskazuje na to również treść wszystkich aneksów do umowy, w których pozwany występuje wyłącznie jako osoba fizyczna. Bez znaczenia dla oceny konsumenckiego charakteru umowy jest również okoliczność zgłoszenia wierzytelności z tytułu umowy kredytu w postępowaniu upadłościowym, skoro bank szukał możliwości zaspokojenia swojej wierzytelności z całego majątku dłużnika.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w niniejszej sprawie umowa zawarta pomiędzy stronami została określona jako: „kredyt w złotych denominowany w walucie wymienialnej w kwocie stanowiącej równowartość 171.000 CHF”. Bezspornie takie brzmienie umowy nie było wystarczająco precyzyjne, gdyż bez wskazania mechanizmu przeliczeniowego, oczywiście nie odpowiadało wymogom art. 69 Prawa bankowego, według których umowa powinna określać kwotę i walutę kredytu. Kwota kredytu w złotych nie była zatem w ogóle znana w chwili podpisywania umowy kredytowej. Powyższe oznacza, że kwota kredytu, mimo że przynależy do *essentialia negotii* umowy w ogóle nie została objęta jednoznacznym porozumieniem stron. Kolejną wadliwością umowy jest, że mechanizmy przeliczeniowe, zawarte w umowie oraz w trzech kolejnych aneksach, które dotyczyły zarówno wypłaty kredytu, jak

i zasad jego spłaty muszą zostać ocenione w tej sprawie jako abuzywne, a więc nieprzydatne do określenia głównych obowiązków stron umowy kredytowej. Podobnie należy ocenić ustalony w umowie sposób ustalania wysokości oprocentowania kredytu.

Sąd odwoławczy poddał analizie postanowienia umowne o następującej treści:

- § 2 ust. 3. - Kredyt zostanie wypłacony w złotych według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia kredytu.

- § 4 ust. 1. - Bank pobiera od Kredytobiorcy prowizję w wysokości 1,00 % od kwoty przyznanego kredytu, określonej w § 1. Prowizja płatna jest w złotych po przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla C zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia kredytu. Prowizja nie zwrotowi;

§ 4 ust. 2. - Za czynności związane ze zmianą warunków umowy kredytowej lub za inne czynności związane z obsługą kredytu, wykonywane na zlecenie Kredytobiorcy, Bank pobiera opłaty zgodnie z "Taryfą prowizji i opłat Bank S.A."

- § 5 ust. 1. - W dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu ustala się w wysokości 8,50 % w stosunku rocznym.

- § 5 ust. 2. - Kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej.

- § 5 ust. 3. - Oprocentowanie kredytu będzie ustalane w oparciu o zmienną stawkę bazową Banku dla kredytów w CHF, zwaną dalej "stawką bazową" i będzie równe stawce bazowej powiększonej o 4,70 punkty procentowe. W dniu zawarcia umowy stawka bazowa wynosi 3,80 % w stosunku rocznym.

- § 5 ust. 4. - Wysokość stawki bazowej, o której mowa w ust. 3 ustalana jest zarządzeniem Prezesa Zarządu Banku „Oprocentowanie środków pieniężnych i kredytów w Banku S.A." Stawka bazowa może zostać zmieniona zarządzeniem Prezesa Zarządu Banku w przypadku, gdy ulegnie zmianie przynajmniej jeden z w/w

czynników: 1/ stopa procentowa LIBOR/EURIBOR dla depozytów 3-miesięcznych, 2/ stopa rezerwy obowiązkowej dla walut ustalana przez NBP.

- § 5 ust. 5. - Zmiana oprocentowania kredytu następować będzie automatycznie i skutkować będzie od dnia wejścia w życie zarządzenia Prezesa Zarządu Banku zmieniającego wysokość stawki bazowej.

- § 5 ust. 6. - O zmianie stopy oprocentowania Bank będzie każdorazowo zawiadamiał Kredytobiorcę w formie pisemnej, podając jednocześnie nowy harmonogram spłat kredytu. Zmiana stopy oprocentowania kredytu nie powoduje konieczności wypowiedzenia warunków umowy.

- § 7 ust 1. Kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami w 120 ratach miesięcznych w terminie do dnia 20-ego każdego miesiąca na rachunek numer X, przy czym pierwsza rata kapitałowo- odsetkowa płatna jest do 20.06.2001 r., w złotych po przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Sposób spłaty kredytu (kapitał i odsetki) ustalony jest w harmonogramie spłat, który stanowi załącznik do umowy.

Analizując postanowienia umowne na datę jej zawarcia, Sąd Apelacyjny zauważył, że abuzywność wskazanych powyżej postanowień umowy przejawia się głównie w tym, że zawarte w nich klauzule w ogóle nie odwoływały się do jakichkolwiek obiektywnych wskaźników, lecz pozwalały wyłącznie bankowi na określenie miernika wartości i oprocentowania wedle swojej woli. Na mocy spornych postanowień to bank mógł jednostronnie i arbitralnie, a przy tym w sposób wiążący, modyfikować wskaźniki, według których obliczana była wysokość zobowiązania kredytobiorcy, a tym samym mógł wpływać na wysokość świadczenia pozwanych. Ponadto o abuzywności tych postanowień świadczy ich nietransparentność. Umowa kredytu nie przedstawiała w sposób przejrzysty konkretnego mechanizmu wymiany waluty obcej oraz oprocentowania, tak by klient banku był w stanie samodzielnie oszacować, w oparciu o jednoznaczne, obiektywne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z umowy konsekwencje ekonomiczne. W szczególności nie znał sposobu, w jaki bank kształtował wysokość stawki bazowej oprocentowania i kurs CHF, zwiększając bądź zmniejszając te wskaźniki wedle swego uznania.

Umowa nie dawała mu też żadnego instrumentu pozwalającego bronić się przed decyzjami banku w zakresie wyznaczanego kursu CHF i ustalonej stawki bazowej, a dodatkowo był obciążany jeszcze płatnością na rzecz banku stanowiącą różnicę między kursem kupna i kursem sprzedaży CHF (tzw. spread).

Sąd wskazał, że stosownie do art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta, a zatem nie wywołuje ono skutków prawnych od samego początku i z mocy samego prawa. Tak rozumiana sankcja bezskuteczności dotyczy tylko klauzuli abuzywnej, co niekiedy pozwala utrzymać stosunek prawny poprzez wyeliminowanie tylko wadliwych postanowień umownych i zastosowanie minimalnej ingerencji w ten stosunek.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska wyrażonego w wyroku SN z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, w którym dopuszczono możliwość wypełnienia luk w umowie przez zastąpienie pominiętego nieuczciwego warunku umowy przepisem o charakterze dyspozytywnym poprzez poszukiwanie w umowie postanowienia aprobowanego przez obie strony, wskazującego sposób przeliczenia waluty kredytu na złote polskie albo poprzez zastosowanie *per analogiam* art. 41 Prawa wekslowego. Wskazał, że stanowisko to jest nie do pogodzenia z najnowszym orzecznictwem TSUE, zgodnie z którym możliwość uzupełnienia luki w umowie, powstałej na skutek abuzywności ma charakter wyjątkowy i może mieć miejsce tylko wówczas, gdy służy to interesom konsumenta i jednocześnie pozwala zachować prewencyjno-represyjny względem przedsiębiorcy charakter mechanizmu niezwiązania konsumenta postanowieniami abuzywnymi.

Sąd przyjął, że gdy pozwani powołują się na nieważność umowy, to próby uzupełniania tej umowy przez sąd i to w zakresie *essentialia negotii* należy uznać za niedopuszczalne.

Sąd podkreślił, że w przedmiotowej sprawie bez określenia kwoty kredytu nie jest możliwe określenie wysokości zobowiązania wzajemnego pozwanych, przy czym postanowienia abuzywne dotyczą głównych świadczeń stron w tym sensie, że po wyłączeniu postanowień abuzywnych, w żaden sposób nie są uregulowane

świadczenia główne objęte niniejszą umową. To zaś oznacza, że umowa nie może obowiązywać po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego powód wywiódł skargę kasacyjną, w której zarzucił naruszenie następujących przepisów prawa materialnego, tj. art. 22¹ w zw. z art. 385¹, art. 385¹ k.c. oraz art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy – Prawo wekslowe i w konsekwencji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Odpowiedź na skargę kasacyjną wniosła pozwana wnosząc ostatecznie o jej oddalenie i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przed wszystkim należy zauważyć, iż powód skutecznie nie zakwestionował konsumentckiego statusu pozwanych jako kredytobiorców. Sam fakt prowadzenia działalności gospodarczej przez pozwanego na tle art. 22¹ k.c. nie wyklucza bowiem uznania go za konsumenta.

W tym kontekście Sąd Najwyższy zauważa, iż dla tego rodzaju kwalifikacji prawnej (jako profesjonalisty) decydujące powinny być cel zawarcia umowy oraz bezpośredniość jej związku z wykonywaną działalnością gospodarczą lub zawodową. Nie wystarczy przy tym sam związek umowy z prowadzoną działalnością, musi on być bezpośredni (np. wyrok SN z 10 maja 2017 r., I CSK 477/16). Zgodnie bowiem z motywem 17 dyrektywy 2011/83/UE i motywem 13 rozporządzenia nr 524/2013 pojęcie konsumenta winno obejmować osoby fizyczne działające w celach niezwiązanych z ich działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wykonywaniem wolnego zawodu. Dana osoba fizyczna przy dokonywaniu danej czynności działa jako konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c., gdy dokonuje czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a ochrony konsumentckiej nie odbiera jej

fakt, że prowadzi działalność gospodarczą (zob. wyroki TSUE: z 3 września 2015 r., C-110/14, *Costea*, pkt 20–30; z 21 marca 2019 r., C-590/17, *Pouvin i Dijoux*, pkt 23).

Jak przyjmuje się w doktrynie, wykazanie jakiegokolwiek związku z działalnością gospodarczą nie powinno być automatycznie uznawane jako istnienie bezpośredniego związku z działalnością gospodarczą podmiotu. Z samego faktu posłużenia się przy zawieraniu umowy przez osobę fizyczną firmą przedsiębiorcy, pieczęcią czy papierem firmowym wskazującymi na prowadzoną przez nią działalność gospodarczą nie należy odmawiać umowie charakteru konsumenckiego. Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, zawierająca poza swoją branżą umowę z profesjonalistą, ma status konsumenta i ze względu na brak koniecznej wiedzy i kompetencji, którą dysponuje kontrahent będący profesjonalistą w określonej branży, powinna – jako słabszy uczestnik obrotu – korzystać ze wzmożonej ochrony prawnej (tak M. Jagielska, [w:] *Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Warszawa 2022, art. 22¹, t. 69, Legalis/el).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub zawodową uzyskują więc status konsumenta, jeżeli konkretna czynność prawna dokonana przez nie z przedsiębiorcą nie jest związana bezpośrednio z ich działalnością. Natomiast istnienie pośredniego związku nie wyklucza możliwości uznania danej osoby za konsumenta (A. Kubiak-Cyrul, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2023, art. art. 22¹, t. 3, Legalis/el).

Z tego powodu zarzut naruszenia art. 22¹ k.c. nie potwierdził się w okolicznościach sprawy. Sąd Apelacyjny prawidłowo zakwalifikował status prawny pozwanych w tym kontekście.

Nie znalazł potwierdzenia także i zarzut dotyczący naruszenia art. 385¹ k.c. Trzeba tutaj wskazać, że postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych. Postanowienia podobne do ocenianych w tej sprawie były już wielokrotnie

przedmiotem badania Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17).

W orzecznictwie dominuje trafny pogląd, że takie klauzule mają charakter abuzywny, bowiem kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym wypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od swobodnej decyzji banku. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na walutę obcą w chwili jego wypłaty, jak i takie przeliczenie dokonane w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Takie uregulowanie umowne należy uznać za niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda banku w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyłeń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów (wyrok SN z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14).

Tego rodzaju postanowienia, które uprawniają bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania banku. W ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron (zob. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 19 września 2018 r., I CNP 39/17; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020, nr 7-8, poz. 64; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22).

Nie ulega też wątpliwości, że postanowienia odnoszące się do sposobu określania przez kredytodawcę kursu walutowego, stanowiące element klauzuli indeksacyjnej (przeliczeniowej) określają „główne świadczenia stron”. Wykładnia tego pojęcia w kontekście art. 385¹ § 1 k.c. w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego jest jednoznaczna. Klauzule przeliczeniowe zastrzeżone w umowie

kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej wyroku określają główne świadczenie kredytobiorcy (zob. m.in. wyroki SN: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22).

Sąd Apelacyjny oceniając postanowienia § 2 ust. 3, 4 ust. 1 i 2, 5 ust. 1-6 i 7 ust. 1 umowy kredytu trafnie ocenił ich abuzywność. Nie sposób więc w okolicznościach sprawy zarzucać naruszenia art. 385¹ § 1 k.c.

Trafnie uznał też Sąd Apelacyjny, że eliminacja klauzul przeliczeniowych z łączącej pozwanych z bankiem umowy powoduje jej nieważność (upadek), gdyż nie jest możliwe dalsze jej wykonywanie. Wyeliminowanie z umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej klauzuli przeliczeniowej powoduje, że nie jest możliwe określenie zgodnego z wolą stron rozmiaru wzajemnych świadczeń, a przede wszystkim wysokości zobowiązania konsumenta względem banku. Postanowienia określające główne świadczenia stron podlegają bowiem kontroli z punktu widzenia abuzywności tylko wówczas, gdy są niejednoznaczne (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). W przeciwnym razie zasady ochrony konsumenta muszą ustąpić jednoznacznej woli stron. Jeżeli jednak postanowienia te są niejednoznaczne, to w efekcie nie ma zgodnych oświadczeń woli obu stron co do związania się umową o określonej treści. Nie istnieje więc konsens w zakresie głównych świadczeń, który z perspektywy art. 385¹ § 1 k.c. podlegałby ochronie. Stąd też wynika skutek w postaci braku związania umową w pozostałym zakresie (a nie tylko co do niedozwolonego postanowienia), skoro nie są uzgodnione główne świadczenia stron, a więc elementy konstrukcyjne umowy, przesądzające o charakterze (istocie) danego stosunku prawnego. Po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień umownych bank z pozwanymi łączyłaby umowa kredytu, która nie pozwalałaby określić rozmiaru zobowiązania kredytobiorcy.

Ponadto, w wyroku z 26 marca 2019 r. TSUE wykluczył, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach (C-70/17, *Abanca Corporación Bancaria SA przeciwko Albertowi Garcíi Salamance Santosowi i Bankia SA przeciwko Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i Verónice Yulianie Rodríguez*

Ramírez, pkt 54). Oznacza to, że nieuprawnione jest zastąpienie przez sąd postanowień niedozwolonych innymi, co prowadziłoby w istocie do zmiany treści łączącej strony umowy. Możliwość takiej zmiany umowy przez sąd stoi w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (zob. też wyrok TSUE z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, *I.W., R.W. przeciwko Bank BPH*, pkt 68).

W tym świetle także zarzut naruszenia art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy – Prawo wekslowe nie znalazł usprawiedliwionej podstawy w okolicznościach sprawy.

Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną i na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego wobec wniosku pozwanej o ich zasądzenie.

[f.n]